

Sak 10-22 Økonomiplan 2023-26

Styret sin tilråding til vedtak:

Representantskapet vedtek slik økonomiplan for perioden 2023 – 2026:

2023:

Teknisk utstyr

Kr 3,3 mill. i hjullastar med utstyr for Melsgjerdet 3.

Kr 0,5 mill. i mindre investeringar i drifta som beholdarar, containerar, programvare og liknande.

Kr 5,3 mill. Innføring av plastsortering for dei med avfallsbrønner – bytte av oppsamlingseiningar.

2024:

Bygg og faste installasjonar

14,0 mill. kr. i HMS, støy og brannsikring bygg C i Torvmyrane.

10,0 mill. kr i oppsamling av brannvatn, etablering av ny oljeavskiljar og infiltrasjonsanlegg i Torvmyrane.

Teknisk utstyr

Kr 1,0 mill. i mindre investeringar som behaldarar, containerar, programvare.

Kr 4,0 mill. Innføring av kjeldesortering for fritidshus. (10 nye anlegg inkl. nedsetting)

Kr 1,0 mill i rullekomprimatorar for papp og trevirke

2025:

Bygg og faste installasjonar

4,7 mill. kr i takoverbygg frå og med hageavfall til og med bygg D i Torvmyrane.

Teknisk utstyr

Kr 1,0 mill. i mindre investeringar som behaldarar, containerar, programvare.

Kr 3,5 mill. i innkjøp og montering av Rfid. brikker med leseutstyr i bil.

2026:

Bygg og faste installasjonar

Kr 13 mill kr. i innløysing av opsjonstomt på Melsgjerdet 3.

Teknisk utstyr

Kr 1,0 mill. i mindre investeringar som behaldarar, containerar, programvare.

2.

Investering i eventuelt biogassanlegg i planperioden, vil om det syner seg aktuelt, få sin finansiering i eiga sak og eige vedtak i eigarkommunane våre.

3.

Fossilfrie varebilar vert å lease. Fossilfrie lastebilar basert på biogass vert å ta i bruk ved etablering av evt. biogassanlegg.

Saksutgreiing

Samandrag:

Tilrådinga er i tråd med vedteken Strategi og handlingsplan for same periode, og er ei vidareføring av økonomiplanen for perioden 2022-2025.

Dei store pengane i denne økonomiplanen er Ytre Miljø og HMS oppgradering av anlegget i Torvmyrane 29.

Det gjeld oppsamling og kontroll på evt. utsepp. Det gjeld støyttiltak, brannsikring, tak over all avfallshandsaming.

Av mindre tiltak er det oppgradering av mottakspunkta for avfall frå fritidshus til anlegg med kjeldesortering som drar av garde med dei største midlane. Dette for å møte MD sitt krav om kjeldesortering av avfall frå fritidshus frå 2025.

Økonomiplanen handlar såleis først og fremst om å følgje opp statlege krav.

Evt. brannvatn skal samlast opp. Regnvatn og vatn frå snøsmelting frå avfallsanlegg skal gjennomgå reinsing før det vert slept til overvassleidning. avlaupsanlegg. All avfallsbehandling skal foregå under tak. Risiko for brann skal forebyggast og minimerast ved bruk av automatiske sløkkjeanlegg. HMS må og prioriterast, ved å redusere støyeksponeering av dei tilsette og tunge løft.

Vidare følgjer ein opp nasjonal avfallspolitikk og vedteken strategiplan for VØR som har fire mål:

- Materialgjenvinning på minst 60 % innan 2025 ut frå gjenvinnar.
- Redusere klimautsepp.
- Digitalisering for å betre tilgang på informasjon og sanntidsopplysningar til innbyggjarane.
- Stimulerer innbyggjarane til ombruk og redusert forbruk gjennom informasjonstiltak.

Trongen for investeringar i perioden, vil krevje at låneramma vert auka i 2024.

I høve gebyr er det lagt opp til å følgje løns og prisstigning på 3,0 % årsvekst. Prisstigninga ilag med auken i CO2 skatten er sterkare enn 3,0 %, men her er etter kvart og eit bra overskot sjølvkostfond som må betalast tilbake. Vi tenker at den tar toppfinansieringa i 2023 og 2024.

Saksgang på økonomiplan.

Representantskapet skal etter Lov om Interkommunale selskap § 27 og vedtekter for selskapet § 7 vedta økonomiplan for selskapet for dei komande fire år. Og det skal gjerast årleg

Planen bygger på VØR sin strategiplan og årlege handlingsplan og kjem med tilråding frå styret til representantskapet. Vedteken økonomiplan er grunnlaget for neste års drifts og investeringsbudsjett.

Tiltak og gebyrmessig effekt det enkelte år.

2023

Investering

Første året i økonomiplanen vert «eit kvileår» med omsyn til bygningsmessige tiltak.

Invistering i driftsmiddel

Vi legg opp til å finansiere hjullastar på Melsgjerdet som er inngått kontrakt om i 2022, og som vert levert i 2023.

Vidare investerar vi i nedgravne anlegg, ved at innmaten i to av brønnane i dei nedgravne anlegga vert bytta ut med ein delt for glas og metall. Det frigjer ein brønn for plastemballasje, slik at dei med nedgravne anlegg får eit tilbod og dermed same kravet på seg om reinlevering av papp / papir som dei med behaldar. Dette er del av kvalitetssatsinga frå siste åra for å nå overordna mål om å levere reine fraksjonar vidare, som faktisk kan materialgjenvinnast.

Personalressursar.

I 2023 planlegg vi også å fokusere meir på kvalitet på miljøstasjonen. I dag har vi ein person fast i miljøstasjonen som har ansvar og kompetanse til å ta imot farleg avfall. Frå våren 2023 vil vi i tillegg ha ein framme på linja for rettleiing og for å sjå etter at sorteringa vert rett utført.

Nasjonal merkeordning

Denne er vedteken, og ved at innbyggjarane uavhengig av kvar ein er, møter same fargesymbol og emblem i heile landet meiner ein vil betre kvaliteten og redusere feilsortering. I eit meir og meir mobilt og globalisert samfunn er dette eit viktig tiltak. Vi er i gang, men erfarer at arbeidet er tidkrevjande. Vi har stipulert at kostnaden med tiltaket, nærma seg kr 100,- pr abonnement. Vi vel derfor å ikkje prioritere systematisk merking. Derimot satsar vi på å merke i samband med bytte av behaldarar og utlevering av nye behaldarar, og slik ta det gradvis over fleire år.

Papirpose for matavfallet

Vi planla å innføre frivillig papirpose for matavfallet i 2022, til erstatning for grøne plastposar som er nytta fram til denne tid, etter vedtak tidligare i kommunestyra våre. Det greier vi ikkje.

Tiltaket vert derfor prioritert i 2023. Dette vil auke kvaliteten på det innsamla matavfallet og redusere «rejekt», som er fagordet for «utsortert restavfall frå matavfallet.» Ordninga vert å evaluere seinast i 2023, om det skal verte ei pålagt ordning frå 2024. Papirposar er dyrare enn plastposar både i innkjøp og utlevering (toler ikkje regn), og vil auke kostnadene våre.

Vi reknar med at ca. 1/4 av abonnentane vil nytte seg av ordninga i 2023.

Vi har ikkje lagt inn kostnadsauke som følgje av tiltaket, då vi på same tid vil slutte å levere ut plastpose til innsamling av matavfall. Vi vurderar derfor gebyreffekten til å vere kr 0,-

Innsamlingsaksjonar på bygdene av farleg avfall (FA) / raud boks.

Tiltaket er vidareført i 2023 etter same mal som tidlegare. Vi har hatt nedgang i volum siste to åra og det er vanskeleg å måle effekten av tiltaket, men slik vi ser det, er dette eit viktig tilbod for å få auke i innsamla mengder FA og dermed reinare restavfall.

SSB sin konsumprisindeks for tenestesektoren, der arbeidskraft dominerer, syner prisauke no før effekten av lønsoppgjera er komne til, på 3,0 % siste 12 månadane. Dei lønsoppgjera som no er ferdig, syner oppgjer opp mot 4 %.

Avfall sektoren har vidare rundt 10 % vekst i kostnadene med levering av avfall første året med CO2 avgift. Det er venta vekst i avgifta i statsbudsjettet for 2023 også.

Vi rår til ein vekst i gebyr på kr 100,- pluss mva, og då er budsjettet saldert med bruk av fondsmidlar frå overskot 2020 på kr 4.030'

2024.

Investering bygg.

Vi planlegg å oppgradere miljøstasjonen i Torvmyrane i andre halvdel av 2024. Tiltaket vil truleg ha ei byggetid på fram mot eit år. Grunn at vi og skal ha ordinær drift i perioden, Det må planleggast slik at arbeidet startar tidleg på hausten og vert avslutta før ferien året etter. Avskrivningseffekt andre halvår 2025.

Vi slutfører vidare utbygging av kjeldesortert mottakspunkt for fritidshus.

Overskot

2025.

Investering

Vi slutfører oppgraderinga av Miljøstasjonen i Hovdebygda.

Drift

Ingen særskilde tiltak er planlagt i drift dette året. I 2024 eller 2025 vil det vere aktuelt med innsamlingsordning for hageavfall, jfr MD sitt krav om innsamling av organisk avfall. Dette er ikkje saksutgreidd enno, så vi veit lite om kostnaden med det. Men den vil neppe vere særleg ulik innsamlingsordning for raud boks, som er stipulert til kr 40,- pr. abonnement.

Vidare innfører vi Rfid brikker på behaldarane med leseutstyr på bilane. I rekneskapen minkar avskrivningane på raud boks, kværn og avfallsbeholdarar gjort i 2018. Vi meiner at tiltaket såleis ikkje skal generere auka gebyr.

2026

Investering

Utløysing av opsjonstomt på Melsgjerdet.

Prosjektering av opsjonstomta, slik at den kan gjerast byggeklar i 2027 eller 2028.

Kva vurderingar ligg til grunn for nysatsingane i økonomiplanen.

Planen bygger på vedteken strategiplan og økonomiplan for perioden 2022-2025.

VØR nådde vel 54,4 % materialgjenvinning i 2021, medan nasjonalt mål var 50 %. Nasjonalt er kravet at bransjen skal nå 55 % materialgjenvinning i 2025. 60 % i 2030 og 65 % i 2035.

Å auke gjenvinninga frå rundt 55 % og opp til 60 % vert krevjande, men slik vi ser det, er det mogleg, sjølv om målemetoden vert endra frå 2025. Då skal målet registrerast ut frå gjenvinnar som faktisk levert gjenvinning, og ikkje inn til gjenvinnar som i dag.

Det tar tid å auke materialgjenvinninga, så ein må vere i gang med tiltak før fristane i årstal som er sette av storting og regjering er der.

Dette blir krevjande å nå med så høge kvalitetstrekk som vi i 2022 har på tunge fraksjonar som matavfall, papir og plast.

Ved ei medviten statsing på ein kombinasjon av kvalitet, målretta kommunikasjonsiltak og innsamling av nye materialgjenvinningsfraksjonar, kan vi nå målet. Administrativt peikar vi på innsamling av hageavfall som aktuelt.

Innsatsen må uansett vere kunnskapsbasert. Vi har derfor lagt inn vidareføring av plukkanalyser som årleg syner tilstand, stikkprøvebasert kvalitetskontroll og brukarbetaling ved feilsorering, som viktige tiltak i perioden.

Materialgjenvinningsmålet er av representantskapet i 2021 sett 5 % høgre enn nasjonale mål, og er ikkje foreslått endra.

Klima

Punktet om klima kjem frå klimaforliket som eit samla storting står bak. Konkret er målet 20 % reduksjon av utslepp av klimagassar samanlikna med referanseåret 2010.

Vi har alt gjort fleire tiltak, men det er fleire vegval som kan gi mindre klimaavtrykk.

- Slutthandsaming av avfallet lokalt med etablering av biogassanlegg gir størst effekt.
- Komprimering av avfall før varene vert sende ut. Frå 2023 vert papir, plast og papp pressa i 4-500 kg ballar. Vidare vil lagring av trevirke under tak gi fulle lass frå og med sommaren 2022. Ein får nytta lastekapasiteten på det som vert sendt ut, (mindre fukt). Lågare vekt pr fullt lass vil dessutan gi lægre drivstoff forbruk.
- Å nytte lastbærarar med høg netto laste evne. Vogntog med lasteevne på 60 tonn og med 25,25 meters lengde kjem no i Noreg etter å ha vore standard i Sverige i fleire tiår. E-39 er opna for slik bruk til tømmertrafikk. Likeså deler av det øvrige vegnettet. VØR treng det og på kommunale vegar som Torvmyrvegen, og vi treng det på fylkesveg 655. Ingen av dei har det i dag. Melsgjerdet 3 er bygt for å handtere vogntog med slik lasteevne.
- Endre energiform på bilane, frå fossil energi til fornybar energi. Eg foreslår derfor å bytte ut varebilane med elektriske motorar i 2023. Storbilane må vente til teknologien er meir moden, alternativ at bilane vert bytta ut med biogass drivne motorar.
- I innkjøpsamanheng stille krav om lastbærarar som kan ta med opp mot 40 tonn nyttelast.

Økonomiplan 2023-26 mot økonomiplan 2022 -2025.

Disse to planane er svært like. 2023-26 planen er ei vidareføring av 2022-25 planen, men der året 2023 framstår som meir «eit kvileår» i investeringar i bygningsmessige tiltak, enn i 2022-25 planen.

Status låneramme

Investeringane i første del av økonomiplanen er lagt opp slik at vi held oss innafør låneramma på 130 mill. kr.

I 2023 vil vi betale 8,4 mill. i avdrag.

I 2024 må låneramma utvidast av kommunane, for å kunne finansiere utbygginga i Torvmyrane på nær 30 mill kr.

Biogass

Evnt. Biogassanlegg er ikkje med i økonomiplanen. Dert krevst eit samarbeid mellom fleire for å kunne realiserast dette, og det ligg fortsatt fram i tid.

Kommunestyra bad i 2020 om at det kjem eiga sak dit. Vi ser det då slik at det naturlege vil vere at kommunestyra då også tar stilling til VØR sin deltaking i finansieringa av slikt anlegg.

Sjølvkostfondet

I økonomiplanperioden er det lagt opp til at fond hushaldning skal vere tilnærma i balanse. Vi har eit opparbeida fond på 8.009' mill. kr pr utgangen av 2022 som må tilbakeførast innan 2026. Vi planlegg å gjere det i 2023 og 2024.

Andre faktorar

Gebyrinntektene skal balansere med kostnadene. Det inneber at alle investeringar i planperioden vert å finansiere med låneopptak, og avskrivast i objektet sin levetid.

Vi har lagt til grunn 3,0 % årsløns og prisstigning for 2023 og vi er innstilte på å drive med omstillingstiltak. Men det er usikre tider. Med krig i Ukraina, rente på veg opp, mangel på arbeidskraft og ei mindretalsregjering som skal fase inn Co2 avgift på avfallsforbrenning og transport, er det nesten umogleg å spå prisstigninga av det som ligg meir enn eit år fram i tid.

Inntektspotensialet er nær utnytta. Fordi vi har hatt avgrensa ressursar i 2021 og 2022 bør det likevel gjennomførast ein kvalitetskontroll i 2023, for å kontrollere at alle som skal betale faktisk betalar gebyr. For fritidshusa må det kontrollerast at dei er plassert i korrekt kategori. Vidare er det ein rettskraftig dom frå Eidsiva lagmannsrett som plasserar ansvaret for renovasjon frå utleigehytter hos kommunane. Disse bør leggest inn frå 2023. Om dette gir så mykje meir inntekter er uklart, men det gir i alle fall meir likebehandling, som og er viktig.

Oversyn gebyrutvikling i perioden inkl. omstillingstiltak.

År	Standardgebyr
2023	kr 3195,20
2024:	kr 3395,20
2025	kr 3595,20
2026	kr 3795,20

Samanlikning i gebyr mot naboselskapa.

Heimesidene til kommunane og SSB tal, syner slike standardgebyr i **2022**, eks .mva.

Stranda	kr 4095,00
Sula	kr 3859,00
Hareid/Ulstein	kr 3518,40
Stadt og Stryn	kr 3476,50
Volda/ Ørsta	kr 3095,20

Slik vi ser det, vil vi ha billigare gebyr enn kommunane rundt oss også i åra som kjem.

Skjematisk oversyn over investeringane det enkelte år.

2023

Investeringsobjekt bygg- fast installasjon	Sum
	0,-

Teknisk utstyr	Sum
Hjullastar kjøpt 2022.	Kr 3.300.000,-
Utskifting av innmat i nedgravne avfallscontainerar	Kr 5.300.000,-
Mindre investeringar i behaldarar, containerar og programvare	Kr 500.000,-
Sum	Kr 9.100.000,-

2024

Investeringsobjekt bygg- fast installasjon	Sum
HMS og miljøoppgradering i Torvmyrane	Kr 24.000.000,-

Teknisk utstyr	Sum
Innføring av kjeldesortering for fritidshus	Kr 4.000.000,-
Mindre investeringar i behaldarar, containerar og programvare	Kr 1.000.000,-
Rullekomprimatorar for papp og trevirke	Kr 1.000.000,-
Sum	Kr 30.000.000,-

2025

Investeringsobjekt bygg- fast installasjon	Sum
Takoverbygg for avfall i Torvmyrane	Kr 4.700.000,-

Teknisk utstyr	Sum
Mindre investeringar i behaldarar, containerar og programvare og liknande	Kr 1.000.000,-
RFID brikker og styringssystem i bilane.	Kr 3.500.000,-

2026

Investeringsobjekt bygg- fast installasjon	Sum
Innløysing opsjonstomt Melsgjerdet	Kr 13.000.000,-

Petter Bjørdal
Dagleg leiar

Vedlegg: Conplan: Prosjektering og ombygging av miljøstasjonen